

CONCLUZIE.

Pe baza materialului de care am dispus noi am constatat în limba română un număr total de 165 de sufixe simple, dintre cari : 41 de origine latină (aici am socotit și pe *-andru*), 9 de origine latino-balcanică, 70 slavă, 33 neogreacă, 1 albaneză, 2 turcă, 4 ungară, 5 neologisme.

Aceste sufixe nu sunt însă nici tot una de răspândite, nici tot una de productive.

Extensiunea sufixelor se poate constată din următorul tablou :

Sufixele aflătoare în dr. mr. megl. :

Sufixe de origine latină, 14 : *-ame*, *-cîune*, *-eață*, *-mînt*, *-úră* ; *-esc*, *-os*, *-îos* ; *-ar*, *-at*, *-atic*, *-ic(ă)*, *-oîă* ; *-el* ; *-e* (adv.).

Sufixe de origine latino-balcanică, 4 : *-ac*, *-aciă*, *-aiă*, *-in(ă)*.

Sufixe de origine slavă, 13 : *-că*, *-iște*, *-iț(ă)*, *-’ot* ; *-an*, *-ean*, *-eîă*, *-eș*, *-icîă*, *-ușcă* ; *-aș*, *-uș* ; *-u* (vb.).

Sufixe de origine neogreacă, 1 : *-ache*.

Sufixe de origine albaneză, 0.

Sufixe de origine turcă, 1 : *-lîc*.

Sufixe de origine ungară, 0.

Sufixe neologisme, 0.

Sufixele aflătoare în dr. și mr. :

Sufixe de origine latină, 16 : *-andru*, *-ătate*, *-’et*, *-ință*, *-iune*, *-’ur* ; *-ed* ; *-ăreș*, *-it(ă)*, *-ót*, *-uiă*, *-út* ; *-ime* ; *-uș* ; *-îor* ; *-’ur* (vb.).

Sufixe de origine latino-balcanică, 2 : *-te* ; *-iă*.

Sufixe de origine slavă, 10 : *-eală*, *-’otă*, *-úlă* ; *-’av*, *-’es* ; *-așcu* *-ociă*, *-óș* ; *-iș* ; *-ăn* (vb.).

Sufixe de origine neogreacă, 0.

Sufixe de origine albaneză, 1 : -'ăz.

Sufixe de origine turcă, 1 : -giŭ.

Sufixe de origine ungară, 0.

Sufixe neologisme, 0.

Sufixe aflătoare în dr. și megl. :

Sufixe de origine slavă, 5 : -ișcă, -nișă, -ofină ; -ă, -n (vb.).

Sufixe aflătoare în mr. și megl. :

Sufixe de origine latină, 1 : -il'ă.

Sufixe de origine slavă, 1 : -ucică.

Sufixe de origine neogreacă, 4 : -îaricu, -'ic ; -it, -itic (și megl. ?)

Sufixe aflătoare în dr. :

Sufixe de origine latină, 8 : -easă, -ét, -éte, -oare, -un ; -etic ; -uc ; -ip (vb.).

Sufixe de origine latino-balcanică, 3 : -eac, -eag, -oc, -og, -en.

Sufixe de origine slavă, 36 : -anie, -eică, -eliște, -elnișă, -encîŭ, -enie, -ernișă, -eșnișă, -euŭ, -'ie, -igă, -îrlă, -oancă, -oașcă, -ole, -ule ; -otenie, -ovenie, -ovină, -oviște, -'șă, -ucîŭ ; -ace, -'ăș, -iv, -'oș, -otcă, -ov ; -ală, -'e, -ec, -ecîŭ, -eașcă, -ilă, -îc, -nic, -oman, -iman.

Sufixe de origine ungară, 5 : -șag, -șug ; -ăŭ ; -ăluesc, -uluesc (vb.).

Neologisme, 5 : -ism ; -al, -bil, -ist ; -iz.

Sufixe aflătoare în mr. :

Sufixe de origine latină, 2 : -istră ; -'ec (vb.).

Sufixe de origine neogreacă, 25 : -adă, -arŭto, -ă', -eaŭă, -îazmă, -iche, -ie, -isc, -ișră, -iŭ, -izmă, -îriŭ, -oplu, -să, -uli ; -iar, -imen, -îot, -'it, -'ut, -utós ; -ips, -is, -us (vb.) ; -'a, -á (adv.).

Sufixe aflătoare în megl. :

Sufixe de origine slavă, 5 : -ce, -cîu, -icică ; -acică ; -ta (adv.).

Sufixe de origine neogreacă, 3 : -îr, -oană ; -âlic.

Obținem astfel tabloul următor :

	Dr. mr. megl.	Dr. mr.	Dr. megl.	Mr. megl.	Dr.	Mr.	Megl.	Total
Lat.	18	18	—	1	11	2	—	50
Slav.	13	10	5	1	36	—	5	70
Ngr.	1	—	—	4	—	25	3	33
Alb.	—	1	—	—	—	—	—	1
Turc.	1	1	—	—	—	—	—	2
Ung.	—	—	—	—	4	—	—	4
Neol.	—	—	—	—	5	—	—	5
								165

Deși numărul sufixelor de origine slavă este de 70, iar al celor de origine latină numai de 50, totuși sufixele de origine latină ocupă primul loc din punct de vedere a întrebuițării lor. În adevăr, dacă facem abstracție de cele 47 de sufixe de origine slavă cari se găsesc numai în câte un dialect și sunt puțin întrebuițate, față de cele 14 sufixe de origine latină cari de asemenea se găsesc numai în câte un dialect și sunt de asemenea puțin întrebuițate, observăm că sufixele cele mai întrebuițate se repartizează astfel : în dr. mr. și megl. 18 sufixe de origine latină față de 13 de origine slavă, și în dr. mr. 18 de origine latină față de 10 de origine slavă, așa dar în dr. mr. 36 de sufixe de origine latină față de 23 de origine slavă : 64% de origine latină și numai 36% de origine slavă.

În ce privește influențele exercitate asupra câte unui dialect în special, observăm că dialectul dr. a fost foarte influențat de limbile slave, iar dialectul mr. de limba neogreacă.

Dialectul dr. posedă un singur sufix de origine neogreacă și acela dialectal, *-ache*, și este singurul care posedă sufixe de origine ungară și, firește, neologisme.

Sufixele de origine latină ocupă primul loc și din punct de vedere a productivității lor. În adevăr, pe când numărul cu-

vintelor derivate prin sufixele de origine latină este foarte mare, numărul cuvintelor derivate prin sufixele de origine străine este cu mult mai mic, adeseori redus la câteva exemple.

Dacă comparăm lista sufixelor românești de origine latină cu lista sufixelor latinești, vom observa că limba română a pierdut următoarele sufixe : *-eus*, *-ius*, *-īcus*, *-oticus*, *-aceus*, *-icius*, *-oceus*, *-aculus*, *-eculus*, *-iculus*, *-uculus*, *-culus*, *-elis*, *-ilis*, *-īlis*, *-bilis*, *-ulis*, *-umen*, *-anus*, *-ianus*, *-enus*, *-īnus*, *-unus*, *-edo* (*-edinis*), *-ido* (*-idinis*), *-tuto* (*-tudinis*), *-ago* (*-aginis*), *-igo* (*-iginis*), *-ugo* (*-uginis*), *-io* (*-ionis*), *-aneus*, *-ineus*, *-ita* și *-ites* (gr. *-ιτης*), *-tus* (*-tutis*), *-atius*, *-itius*, *-utius*, *-avus*, *-ignus*, *-inquus*, *-andus*, *-endus*, *-undus*, *-ensis*, *-entus*, *-lentus*, *-antia*, *-erna*, *-urnus*, *-ascus*, *-iscus*, *-uscus*, *-estus*, *-estris*, *-aster*; (*a*, *i*)*culare*, *-tare*, *-sare*, *-fiare*, *-siare*, *-illare*, *-attare*, *-ettare*, *-ottare*, *-antare*, *-entare*, *-ascere*, *-escere*, *-iscere*, *-ucare*.

Cauza dispariției unora dintre aceste sufixe ar putea fi atribuită unor împrejurări fonetice. Astfel au dispărut : *-anus*, din cauză că s'a prefăcut în *-in*, atunci când eră precedat de *i* (*-ianus*, cf. *creștin* < *chrestianus*), și s'a confundat astfel cu *-inus* > *-in*; *-enus*, din cauză că ar fi trebuit să se prefacă iarăș în *-in*, și deci ar fi trebuit să se confunde iarăș cu *-inus*.

Tot din motive fonetice unele sufixe de origine latină sunt mai puțin productive decât ne-am așteptă. Astfel în lat. derivatele prin *-ulus* erau foarte numeroase; dimpotrivă derivatele românești prin *-ur* sunt foarte puține, probabil fiindcă adeseori *u* din *-ulus*, în caz când eră precedat de *c*, *g*, s'a sincopat, așa că *-culus*, *-gulus* s'au schimbat în *-chîŭ*, *-ghîŭ*, forme cari, având un aspect fonetic cu totul diferit de *-ur*, n'au mai fost simțite ca sufixe.

Din sufixele simple limba română a dezvoltat un număr considerabil de variante și de sufixe compuse cari exprimă tot felul de nuanțe.

Cele 165 de sufixe românești formează : substantive, adiective, verbe, pronume, numerale și interjecții după tabloul următor :

S U F I X E L E	Lat.	Lat.- Balo.	Slav.	Alb.	Ngr.	Turo.	Ungur.	Neol.	Total
Subst.	18	1	34	—	17	1	2	1	74
Adiect.	4	1	9	—	12	—	—	2	28
Subst.-Ad.	10	7	19	1	—	1	1	1	40
Subst.-Numer.	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Subst.-Ad.-Adv.	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Subst.-Ad.-Pr.-Adv.	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Subst.-Ad.-Pr.-Interj.	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Subst.-Ad.-Adv.-Nu- mer	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Vb.	3	—	4	—	3	—	1	1	12
Adv.	1	—	1	—	1	—	—	—	3
	41	9	70	1	33	2	4	5	165

Aşa dar : 122 de sufixe formează substantive, 75 adiective, 3 pronume, 2 numerale, 12 verbe, 9 adverbe, 1 interjecții.